

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, kas attiecas uz oficiālajām kontrolēm un citām oficiālām darbībām, kuras veic, lai nodrošinātu, ka tiek piemēroti dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību akti, noteikumi par dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību, augu reproduktīvo materiālu un augu aizsardzības līdzekļiem, un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 999/2001, (EK) Nr. 1829/2003, (EK) Nr. 1831/2003, (EK) Nr. 1/2005, (EK) Nr. 396/2005, (EK) Nr. 834/2007, (EK) Nr. 1069/2009, (EK) Nr. 1099/2009, (EK) Nr. 1107/2009, Regulas (ES) Nr. 1151/2012 un (ES) Nr. [...] /2013 un Direktīvas 98/58/EK, 1999/74/EK, 2007/43/EK, 2008/119/EK, 2008/120/EK un 2009/128/EK (Oficiālo kontroļu regula)”

COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD)

un par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz noteikumus tādu izdevumu pārvaldībai, kuri attiecas uz pārtikas apriti, dzīvnieku veselību un dzīvnieku labturību, augu veselību un augu reproduktīvo materiālu, un ar ko groza Padomes Direktīvas 98/56/EK, 2000/29/EK un 2008/90/EK, Regulas (EK) Nr. 178/2002, (EK) Nr. 882/2004 un (EK) Nr. 396/2005, Direktīvu 2009/128/EK un Regulu (EK) Nr. 1107/2009, ar ko atceļ Padomes Lēmumus 66/399/EEK, 76/894/EEK un 2009/470/EK”

COM(2013) 327 final – 2013/0169 (COD)

(2014/C 67/34)

Ziņotājs: **José María ESPUNY MOYANO**

Eiropas Parlaments 2013. gada 23. maijā un 13. jūnijā un Padome 2013. gada 7. un 21. jūnijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 43. panta 2. punktu, 114. pantu, 168. panta 4. punkta b) apakšpunktu un 304. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, kas attiecas uz oficiālajām kontrolēm un citām oficiālām darbībām, kuras veic, lai nodrošinātu, ka tiek piemēroti dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību akti, noteikumi par dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību, augu reproduktīvo materiālu un augu aizsardzības līdzekļiem, un ar ko groza regulas (EK) Nr. 999/2001, Nr. 1829/2003, Nr. 1831/2003, Nr. 1/2005, Nr. 396/2005, Nr. 834/2007, Nr. 1069/2009, Nr. 1099/2009, Nr. 1107/2009, regulas (ES) Nr. 1151/2012 un Nr. [...] /2013 un direktīvas 98/58/EK, 1999/74/EK, 2007/43/EK, 2008/119/EK, 2008/120/EK un 2009/128/EK (Oficiālo kontroļu regula)”

COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD)

un “Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas priekšlikums, ar ko paredz noteikumus tādu izdevumu pārvaldībai, kuri attiecas uz pārtikas apriti, dzīvnieku veselību un dzīvnieku labturību, augu veselību un augu reproduktīvo materiālu, un ar ko groza Padomes direktīvas 98/56/EK, 2000/29/EK un 2008/90/EK, regulas (EK) Nr. 178/2002, (EK) Nr. 882/2004 un (EK) Nr. 396/2005, Direktīvu 2009/128/EK un Regulu (EK) Nr. 1107/2009, ar ko atceļ Padomes lēmumus 66/399/EEK, 76/894/EEK un 2009/470/EK”

COM(2013) 327 final – 2013/0169 (COD).

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2013. gada 1. oktobrī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 493. plenārajā sesijā, kas notika 2013. gada 16. un 17. oktobrī (16. oktobra sēdē), ar 133 balsīm par, 2 balsīm pret un 4 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi

Kontroles

1.1 EESK kopumā atbalsta iesniegto priekšlikumu par oficiālajām kontrolēm, lai nodrošinātu augstu cilvēku, dzīvnieku un augu veselības līmeni un ES iekšējā tirgus darbību.

1.2 EESK atzinīgi vērtē gan vienotas analītiskās sistēmas izveidi, gan references laboratoriju esamību katrā dalībvalstī.

1.3 EESK uzskata, ka katras dalībvalsts brīvi noteiktas kontroles maksas ir problemātiskas, ņemot vērā, ka to ieviešanu var veikt daudzveidīgi, tādēļ EESK atbalsta kontroles maksu saskaņošanu attiecībā uz to pārvaldes kritērijiem un metodiku, bet ne attiecībā uz to ekonomisko vērtību, kas jānosaka atbilstoši katras valsts apstākļiem.

1.4 EESK neatbalsta katras dalībvalsts oficiālo kontroļu pilnīgu finansēšanu tikai no minētajām maksām, jo pastāv risks, ka kompetentās iestādes kontroļu lielāku efektivitāti nenoteiks kā prioritāti.

1.5 Attiecībā uz mikrouzņēmumu atbrīvojumiem no maksām EESK brīdina, ka dalībvalstu atšķirīgās maksu piemērošanas dēļ varētu rasties tirgus kropļojumu risks; kropļojumu risku var mazināt, tiesību aktu priekšlikumā vai tā turpmākā izstrādē paredzot vienmērīgus atbrīvojumu no maksas noteikšanas kritērijus ES, kuri būtu daudz precīzāki un pietiekami plaši, lai ietvertu nozares daudzpusīgo raksturu, kā arī īpašu uzmanību pievērstu MVU un mikrouzņēmumiem.

1.6 No otras puses, EESK uzskata par vajadzīgu papildus iepriekš minētajam atzīt, ka uzņēmumos tiek veikta efektīva paškontrolē, ko veic kvalificēts personāls. Tas mazina "publiskās kontroles maksas" šādos uzņēmumos, jo tajos ir būtiski mazināts valsts amatpersonu darbs, kuras tādējādi var veikt kontroles pienākumus tajos uzņēmumos, kuriem nav pietiekamu personāla resursu paškontroles veikšanai.

1.7 EESK uzskata, ka turpmākajā tiesību aktu īstenošanā ir jāņem vērā viendabīguma trūkums kontroles īstenošanā dažādās dalībvalstīs, un jo vairāk ir jāņem vērā tas, ka valstu personāla un ekonomisko resursu atšķirības inspicēšanas veikšanai var radīt attiecīgo lauksaimniecības un lopkopības tirgu kontroļu neatbilstības, radot negatīvas sekas visiem.

Izdevumi

1.8 EESK kopumā atbalsta iesniegto projekta priekšlikumu attiecībā uz izdevumu pārvaldību, lai nodrošinātu augstu pārtikas un tās ražošanas sistēmu nekaitīgumu, uzlabotu dzīvnieku veselību un labturību, konstatētu un izskaustu kaitīgos organismus un nodrošinātu efektīvu oficiālo kontroļu veikšanu.

1.9 EESK uzskata, ka pašreizējos finanšu noteikumus, kas ietverti neskaitāmos juridiskos pamatos, ir vēlams aizstāt ar vienotu, skaidru un mūsdienīgu finanšu shēmu, kura optimizētu izdevumu finanšu pārvaldības izpildi un darbību attiecībā uz pārtiku un dzīvnieku barību.

1.10 EESK atbalsta to, ka priekšlikums veicina saskaņotu pieeju attiecībā uz "labāku apmācību nekaitīgākai pārtikai", lai uzlabotu valstu un Eiropas Savienības kontroles sistēmu darbību.

1.11 Saistībā ar maksimālās likmes noteikšanu un ņemot vērā, ka šī summa nepieļauj apjoma pieaugumu atbilstīgi noteiktam daudzgadu plānam, EESK uzskata, ka regulas priekšlikums attiecībā uz daudziem izdevumu pārvaldības aspektiem ir neprecīzs, līdz ar to nav iespējams noteikt, vai minētā likme ir pietiekama vai ne.

1.12 Attiecībā uz uzkrājumu, kas paredzēts krīzes stāvoklim lauksaimniecības nozarē noteiktos apstākļos, EESK uzskata, ka ir

nepieciešams skaidrot, kā dalībvalstis varēs piekļūt uzkrājumam ārkārtas gadījumā. Tāpat un ņemot vērā, ka šo uzkrājumu piešķir ārkārtas gadījumos, kas saistīti ar dzīvnieku un augu veselību, EESK uzskata, ka termins "lauksaimniecības nozares krīze" ir jāaizstāj ar terminu "agrorūpniecības nozares krīze".

1.13 Visbeidzot un attiecībā uz pētījumu programmām, lai noteiktu kaitīgo organismu klātbūtni un sanitāros pasākumus tālākajām dalībvalstu teritorijām, EESK aicina Komisiju ņemt vērā iespējamus kaitīgos organismus, ko ievie no trešām valstīm, kuras Eiropas Savienībā veido būtisku izejmateriālu un pārtikas aprites nozarē izmantoto pārstrādāto produktu piegādes procentuālo daļu, kā arī izdevumu posteņus augu aizsardzības vai ražošanas noteikumu saskaņošanā ar šīm valstīm.

2. Priekšlikuma kopsavilkums par kontrolēm

2.1 Komisijas priekšlikuma mērķis ir pārskatīt tiesību aktus par oficiālajām kontrolēm, lai novērstu to formulējumā un piemērošanā konstatētos trūkumus. Tā mērķis ir ieviest stingru, pārredzamu un ilgtspējīgu tiesisko regulējumu, kas vairāk atbilst noteiktajam mērķim. Priekšlikuma *ratio legis* pamatā ir dažu dalībvalstu kontroles sistēmu trūkumi, kurus konstatējis Pārtikas un veterinārais birojs.

2.2 Dokumentā iekļauti trīs lieli pārskatīšanas pasākumi, ar kuriem dzīvnieku, augu veselības un augu reprodūktīvā materiāla *acquis* vairāk tiek pielāgots mūsdienu prasībām ar mērķi modernizēt un integrēt oficiālo kontroļu sistēmu, lai tā pastāvīgi atbilstu atjaunotajai ES politikai šajās nozarēs.

2.3 Attiecībā uz oficiālajām kontrolēm, ko veic no trešām valstīm ievestām precēm, regulas normas pašlaik piemēro kopā ar nozaru normām, kas reglamentē attiecīgi dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu importu, augu un augu produktu importu un pārtikas un dzīvnieku barības kontroles.

2.4 Komisija apstiprina, ka pašreizējais daudzpusīgais tiesību aktu kopums Eiropas Savienībai dod iespēju pārvarēt no jauna radušos riskus vai ārkārtas situācijas, neradot tirdzniecības kropļojumus, bet norāda, ka minēto Savienības importa kontroļu sistēmu varētu padarīt saskaņotāku, pārskatot un konsolidējot nozares pašreizējos tiesību aktus.

2.5 Attiecībā uz oficiālo kontroļu finansēšanu regulā ir apstiprināts vispārīgais princips, ar kuru katrai dalībvalstij ir jāatvēr pietiekami pašu finanšu resursi oficiālo kontroļu veikšanai un ar ko paredz pienākumu noteiktos gadījumos iekasēt tā sauktās maksas par kontrolēm.

2.6 Priekšlikumā joprojām ir noteikts pienākums dalībvalstīm nozīmēt nacionālās references laboratorijas katrai ES references laboratorijai, kuru nozīmējusi Komisija.

2.7 Visbeidzot, tiek iekļauts jauns noteikums attiecībā uz sankcijām neatbilstības gadījumā, kurā paredzēts, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, lai finansiālās sankcijas, ko piemēro par apzināti izdarītiem pārkāpumiem, nolīdzinātu ekonomisko priekšrocību, ko vēlējies gūt pārkāpuma izdarītājs.

3. Priekšlikuma kopsavilkums par izdevumiem

3.1 Komisijas regulas priekšlikuma mērķis, veicinot konkurētspēju un radot darbvietas, ir paaugstināt cilvēku, dzīvnieku un augu veselības aizsardzības līmeni visā pārtikas apritē, paaugstināt patērētāju aizsardzības un informētības līmeni un vides aizsardzības līmeni.

3.2 Minēto mērķu sasniegšanai ir nepieciešami pietiekami finanšu resursi; lai izdevumi tiktu efektīvi novirzīti atbilstošiem nolūkiem, jānosaka konkrēti mērķi un rādītāji, lai izvērtētu minēto mērķu īstenošanu.

3.3 Eiropas Savienības finansējums tiek nodrošināts ar dotācijām, līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu un maksājumiem starptautiskām organizācijām, kas darbojas šajās nozarēs. Regulā ietverts saraksts ar attiecīgiem pasākumiem, kuriem var piešķirt šo ES finansējumu, kā arī attiecināmās izmaksas un likmes.

3.4 Kā noteikts daudzgažu finanšu shēmā 2014.–2020. gadam, Komisija iesaka noteikt ne vairāk kā EUR 1 891 936 000 lielu summu izdevumiem, kas saistīti ar pārtiku un dzīvnieku barību. Turklāt priekšlikumā ieteikts radīt mehānismu ārkārtas gadījumiem, lai reaģētu krīzes situācijās.

3.5 Attiecībā uz galīgo summu, kas nosakāma attiecināmo izdevumu kompensācijai, un ņemot vērā šajā tiesību aktā paredzētos mērķus, regulas priekšlikums nosaka pilnībā finansēt attiecināmos izdevumus, ja tajos ietverti arī neattiecināmie izdevumi.

3.6 Attiecībā uz nacionālajām programmām, kas vērstas uz dzīvnieku slimību un zoonotisku slimību izskaušanu, kontroli un uzraudzību ar nolūku mazināt dzīvnieku slimību un zoonotisko slimību uzliesmojumu daudzumu, kas apdraud cilvēku un dzīvnieku veselību, regulas priekšlikumā noteikts, ka valstu programmām jāsaņem ES finansiālais atbalsts.

3.7 Attiecībā uz ārkārtas pasākumiem, kas vērsti uz augiem vai augu produktiem kaitīgu organismu (kaitīgi organismi) izskaušanu, regulas priekšlikums paredz, ka ES jāsniedz finansiāls atbalsts to izskaušanai un jādara pieejams finansējums

ārkārtas pasākumiem, kas vērsti uz iespējamu kaitīgu organismu ierobežošanu. Tāpat priekšlikumā ir noteikts, ka ES finansē attiecīgu izmeklēšanu, lai laikus atklātu atsevišķu kaitīgu organismu klātbūtni.

3.8 Attiecībā uz oficiālajām kontrolēm regulā apstiprināts, ka ES piešķir finanšu atbalstu. Konkrēti, tiks finansētas ES references laboratorijas, lai palīdzētu segt izmaksas, kas saistītas ar Komisijas darba programmu īstenošanu. Tāpat piešķirs finansiālu ieguldījumu datubāzu un datorizētu datu vākšanas sistēmu izveidei un darbībai.

3.9 Visbeidzot, lai nodrošinātu atbildīgu un efektīvu ES finanšu līdzekļu izmantojumu, regula pilnvaro Komisiju pārbaudīt, vai minētie līdzekļi tiek efektīvi izmantoti attiecīgo pasākumu veikšanai.

4. Vispārīgas piezīmes

Kontroles

4.1 EESK atzinīgi vērtē iesniegto priekšlikumu, kā arī Komisijas nolūku aizsargāt vienoto tirgu un nodrošināt augstu un visā ES vienādu veselības aizsardzības līmeni, lai tādējādi novērstu trūkumus regulējumā.

4.2 EESK atbalsta mērķi pielāgot kontroles instrumentus un oficiālās kontroles mūsdienu prasībām un stiprināt tos, lai panāktu to plašāku izmantošanu un lielāku efektivitāti.

4.3 EESK pauž bažas par katras dalībvalsts noteiktu kontroles maksu, iepriekš nenosakot tās apjomu; tas varētu radīt atšķirības starp dalībvalstīm un tādējādi mazināt dažu operatoru konkurētspēju.

4.4 EESK atzinīgi vērtē nosacījumus par paraugu ņemšanu un analīzēm, kuros noteikts, ka analīzes jāveic oficiālās laboratorijās, tādējādi radot kopēju sistēmu salīdzinošu analīžu veikšanai.

4.5 EESK uzskata, ka koordinācija starp valstīm un laboratorijām ir vērtējama atzinīgi, un tādēļ atbalsta references laboratorijas izveidi katrā dalībvalstī.

Izdevumi

4.6 EESK atzinīgi vērtē regulas priekšlikumu un Komisijas nodomu sasniegt augstu pārtikas un tās ražošanas sistēmu nekaitīguma līmeni, uzlabot dzīvnieku veselības un labturības apstākļus, konstatēt un izskaust kaitīgos organismus un nodrošināt efektīvu oficiālo kontroļu īstenošanu.

4.7 EESK atbalsta mērķi noteikt attaisnotos pasākumus un izmaksas.

4.8 EESK atzinīgi vērtē to, ka regula paredz finansējuma likmju racionalizāciju, nosakot standarta finansējumu 50 % apmērā no attiecināmām izmaksām; šī likme attiecīgos apstākļos varētu tikt palielināta līdz 75 vai 100 %.

4.9 EESK atzinīgi vērtē arī to, ka regulā ir noteikta minimālā dotāciju likme EUR 50 000 apmērā, lai mazinātu administratīvo slogu.

4.10 EESK uzskata, ka ļoti atzinīgi vērtējama piekļuve finansējuma uzkrājumam krīzes gadījumā agrorūpniecības nozarē, kā arī finansiāls atbalsts pētījumiem un kaitīgo organismu konstatēšanai.

4.11 Visbeidzot un attiecībā uz oficiālajām kontrolēm EESK atzinīgi vērtē iespēju, ka šajā regulā tiek noteikts finansiāls atbalsts ES references laboratorijām un projektiem, kas paredzēti to uzlabošanai.

5. Īpašas piezīmes

Kontroles

5.1 Komisijas priekšlikums ir pārāk plašs, kad jānosaka maksu apjoms vai jāizvēlas viens modelis ar mainīgu maksu, vai pēc moduļiem (atbilstoši valsts vai Eiropas kritērijiem), vai viena fiksēta likme. Vienveidīgas pārvaldības kultūras trūkums darbības līmenī attiecībā uz maksas noteikšanu par pakalpojumiem dažādās ES dalībvalstīs var būt par cēloni tam, ka praksē dažām dalībvalstīm ir priekšrocības salīdzinājumā ar citām atkarībā no tā, vai tās nosaka maksu vai ne, vai arī to veic citos termiņos.

5.2 Komisijas priekšlikums attiecībā uz iemesliem atbrīvojumam no maksām var neatbilst vairumam ES nozares operatoru, līdz ar to ir vēlams to vairāk precizēt vai pat noteikt dažādas maksu samazināšanas kategorijas, lai nepieļautu nepamatotas viena uzņēmuma priekšrocības salīdzinājumā ar citiem

uzņēmumiem atkarībā no to lieluma, jo tas varētu radīt traucējumus vienotā tirgus darbībā.

5.3 Priekšlikumā nav precizēti vai izklāsti tie uzdevumi, kas saimniecībās jāveic veterinārārstiem un kontroles speciālistiem.

Izdevumi

5.4 Regulas priekšlikums samazināt Komisijas lēmumu skaitu, piemēram, attiecībā uz finansējuma kompensācijām, nav pietiekami skaidrs, jo dokumentā nav minēts, kura iestāde veiks šo darbību.

5.5 Komisijas priekšlikums paredz, ka Eiropas Savienībai jāpiespīr finanšu atbalsts ārkārtas pasākumiem, kad tiek konstatētas un izplatās noteiktas dzīvnieku vai zoonotiskās slimības, bet šajā priekšlikumā nav noteikts, kādi ir šie īpašie finansēšanas pasākumi.

5.6 Attiecībā uz augu veselības ārkārtas pasākumiem EESK uzskata, ka ir būtiski Komisijas priekšlikumā iekļaut iespēju piespīr Savienības finanšu atbalstu, ar ko izveidot un vadīt pētījuma programmas, lai noteiktu kaitīgu organismu klātbūtni un īstenotu augu aizsardzības atbalsta pasākumus trešās valstīs, kas būtu pieejamas visiem ieinteresētajiem lietotājiem visā Savienībā.

5.7 EESK atzinīgi vērtē Komisijas nolūku attiecībā uz dalībvalstu ierēdņu apmācību, bet uzskata, ka vispirms nepieciešams saskaņot tiesību aktus, kas attiecas uz šīs regulas darbības jomu, lai uzlabotu kontroles sistēmu darbību praksē.

5.8 Visbeidzot un attiecībā uz trešām valstīm, kas Eiropas Savienībā veido būtisku izejmateriālu un pārtikas aprites nozarē izmantoto pārstrādāto produktu piegādes procentuālo daļu, EESK norāda, ka trūkst apsvēruma par iespējamu augu veselības un dzīvnieku veselības tiesību aktu saskaņošanu ar minētajām valstīm.

Briselē, 2013. gada 16. oktobrī

Eiropas Ekonomikas
un sociālo lietu komitejas priekšsēdētājs

Henri MALOSSE